

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

II. De Stupro.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

32. q. 4. Sc. sed Divino etiam ac Naturali Jure prohibitus est per rationem & textus allatos contra simplicem fornicationem: quâ quia concubinitus longiori tempore durat, utique gravius, quàm illa, est delictum, per text. §. *Audite*, post *can. Christiano* 3. dist. 34. *Sc. arg. c. fin. de Consuetud.*

Neque obstat *can. Is qui 2. Sc. dist. cit.* Christianis uxorem aut concubinam permittens; quia eo textu nomine concubina venit mulier non omnino soluta: sed cum qua matrimonium per verba quidem de presenti, sed cum minori aut sine Juris solemnitate & legalibus instrumentis initum fuit, Archidiacon. & Turrecremata in *can. cit. Sc. can. Christiano* 3. dist. cit. & Tholosan. *Syntag. Lib. 10. cap. 1. n. 16.* quo sensu Agar, licet etiam ipsa vera Abrahamæ uxor esset, nihilominus, quòd minori solemnitate quàm principalis uxor ducta esset, concubina vocatur perinde, ut aliæ mulieres, quas veteres Patriarchæ ex dispensatione Dei, *c. Gaudemus 8. de Divortio* præter principales uxores habuerunt, ut cum SS. Augustino *Lib. de Bono conjug. cap. 9. 13. & 15.* Ambrosio *de Abraham Lib. 1. cap. 4.* & aliis PP. advertunt Bellarminus *Lib. 1. de Matrim. cap. 11.* & Barbosa in *can. cit. n. 2.*

15. Quantumvis autem Concubinitus cum soluta legibus antiquis esset impunitus, hodie tamen in foro etiam Seculari pro meritis, & gravius quàm simplex fornicatio, ferè tamen arbitrariè punitur, Engel *ad hanc Rubr. n. 22.* Jure Canonico veteri eundem in laicis arbitrariè poenâ coercitum, testis est Clarus §. *cit. n. 8.* in clericis autem concubinos quâ ratione prisco & moderno, præsertim Ecclesiæ, Jure procedendum sit, *Lib. 3. Tit. 2. à n. 5.* est explicatum.

(O)

ARTICULUS II.

De Stupro.

SUMMARIUM.

16. Hoc committitur in Virginem aut viduam aliâs honestam.
17. Consentiens illatum non continet injuriam:
18. Quam tamen continet Raptus.
19. Pene stupri constituta Civili,
20. Et Canonico Jure,
21. Ad corruptam ducendam vel dotandam obligante:
22. Nisi ea fuerit vitæ inhoneſta,
23. Vel sponte consenserit in sui violationem,
24. Vel pro ista acceperit pretium.
25. Corrupta, si nuptias respuat, dotanda est.
26. Nuptiarum promissione decepta ducenda:
27. Aliâs ducere vel dotare post judicis sententiam:
28. Ante hanc autem damna illata reparare stuprator tenetur,
29. Præter poenas pro modo excessus insignendas.
30. De obligatione alendi prolem illegitimam VV.
31. Et RR. DD. verior Opinio,
32. Matrem ad lactis: ad cætera alimenta patrem,
33. Et in istius defectum illam Sc. obligans,
34. Cùm dubius est pater, spectandus favor prolis,
35. Aut alendi obligatio dividenda est.

Suprum, latè sumptum, est Illicitus 16. concubitus cum Virgine aut vidua honestè vivente, §. *Item lex 4. Instit. de Publ. jud. l. Inter 6. ff. imò etiam*

A a 3

etiam cum puero, *l. Stuprum 34. ff. ad L. Jul. de Adult.* Propriè verò &, ut *præsenti Rubricâ*, strictè sumptum, est Illicita Virginis defloratio, non præcedente pactione conjugali, secundùm Gratianum §. *Cum ergo, V. Stuprum* post *can. Lex illa 36. q. 1.* & S. Thomam 2. 2. q. 154. *art. 6.* Quæ defloratio si per vim, fraudem aut etiam metum injustè incussum extorqueatur, præter simplicis fornicationis, etiam injustitiæ malitiam continet, Sanchez *Lib. 7. de Matrim. disp. 14. n. 9.* & Pirhing *ad hanc Rubr. n. 37.*

17. An etiam, si inferatur virgini volenti, sive in sui violationem sponte ac liberè consentienti, non levis quidem controversia inter DD. mihi tamen vera semper visa est Opinio Soti 4. *disp. 18. q. 2. art. 4.* Lessii *Lib. 2. de J. & J. cap. 10. n. 2. & 8.* Sanchez *disp. cit. n. 5.* & Zæthii *ad hanc Rubr. n. 14.* negantium, id malitiam Injustitiæ continere. Ratio est; quia tali casu nulla injuria inferitur ipsi virgini, nulla ejus proli & parentibus. Virgini; quia liberè ac sponte consentit; atque idcirco de eâ procedunt *l. 1. §. 5. in fine. ff. de Injuriis, Reg. Nemo 145. ff. & Reg. Scienti 28. in 6.* Proli; quia nunquam nascitura juris non est capax, & nondum nata non habet jus, cujus violatione injustitia per stuprum committatur, præsertim cum ipsi melius sit, sic esse, quam nunquam esse. Neque refert; quòd stuprum repugnet bonæ ejus educationi; quia propter hanc malitiam Castitati, & non magis quam simplex fornicatio, repugnat. Parentibus; quia puella habet liberum usum membrorum & corporis sui; ut eò ad carnalem generationem vel nunquam vel modò legitimò uti, vel etiam illegitimò abuti sine aliorum injuria possit; etsi enim hoc faciendò graviter peccet contra Castitatem, sicut, qui ex dolio suo intemperanter bibit, contra Sobrietatem; at-

que insuper etiam contra Pietatem in parentes, probabilis tamen non peccat contra Justitiam in istos; quia hi non majus jus habent in corpus filix incorruptæ, quam corruptæ.

Neque in contrarium facit; quòd 18. parentibus injuria inferatur per raptum puellæ etiam consentientis; quia isto violatur jus patriæ potestatis; ideòque patri proprio nomine competit actio, *l. 1. §. 1. cit.* non etiam filix, sponte consentienti in sui violationem.

Porro stupri, sine vi commissi, pœna 19. Jure Civili, si stuprator honestæ, publicatio dimidiæ partis bonorum: si autem villioris conditionis homo sit, corporis coercitio seu verberatio est cum relegatione, §. *Item lex 4. V. Pœnâ, Instit. de Publ. jud.* Clarus §. *Stuprâ n. 3. sub finè,* & Farin. *Prax. Criminal. q. 147. n. 6.* Si verò per violentiam commissum sit, capitis sive mortis pœna decreta est, *l. 1. §. fin. ff. de Extraord. Crim. & Ordinat.* Carolina *art. 119.* Glossa *in c. Pervenit 2. V. Plebendus & ibi Panormit. n. 5.* præsertim, si valde honestæ & pudicæ sceminx, vel puellæ nondum maturæ, aut etiam interveniente raptu corruptæ illatum fuit, Farinac. *q. cit. n. 22. 26. & 37.*

Eandem pœnam stupratori, qui blanditiis, persuasionibus, promissionibus ac muneribus aliisque fraudibus & fallaciis puellam ad flagitium induxit, infligendam, censuit Baiardus ad Clarum §. *Stuprum n. 38.* Alii tamen, pœna gladii locum esse, negant, ubi vis major seu violenta coactio non intervenit; quòd aliàs capitale supplicium fere semper esset infligendum; cum ferè semper interveniant fallaces persuasiones ac promissiones, Farinac. *q. cit. n. 30.* pro se praxin allegans, Tuschus *Prætic. V. Stuprum concl. 710. n. 3.* & Haunold, *Tom. 5. de J. & J. tract. 2. n. 584.*

Jure ve-

20. Jure veterum Canonum virginis stuprator clericus depositione ab officio puniebatur, *can. Lator 2. q. 7.* cum dotatione puellæ stuprator violatæ, *c. 1. hanc Rubr.* Hodie autem, præter dotis præstationem, arbitriò judicis aliquando pecuniariâ, aliquando incarcerationis, aliquando suspensionis vel depositionis poenâ ejusmodi clericos plecti, cum Menochio *de Arbitr. Jud. casu 288. n. 6.* tradunt *cit. Farinac. n. 65.* & Vallensis *ad hanc Rubr. §. 5. n. 2.* Laicus verò corruptam ducere: vel, si hanc pater dare renuerit, dotare tenetur, *c. 1. & c. Peruenit. 2.* quorum textuum Canonicoꝝ dispositionem ex generali consuetudine in Foro etiam Seculari, non solum in territorio temporali Papæ, ut *in c. Peruenit. cit.* cum Hostiens. *n. 3.* & Panormit. *n. 2.* vult Fagnanus *n. 1.* sed ferè in toto Imperio Romano observari, cum Salyceto *in l. Eum qui 18. C. ad L. Jul. de Adult. n. 3.* testantur Clarus *cit. n. 3. V. Sed quidquid sit & Farinac. n. 113.* Unde

21. Dubium oritur primò, an ergo stuprator puellam ducens non teneatur eam dotare. Ratio dubitandi est, quia ex una, *c. 1. cit. & Exodi cap. 22. V. 16.* unde illius textus desumptus est, eam dotare simul & in uxorem habere jubetur: ex altera verò parte, dici nequit; quòd *cit. c. 1.* dispositio limitata & restricta sit decisione *c. Peruenit 2.* cum enim istius Constitutio conditorem habeat Gregorium I. seu Magnum: & multò antè, quàm Divina dispositio veteris Testamenti (quæ, utpote Judicialis, per mortem Christi expirarat, *c. Translatio 3. de Constit.*) à Gregorio IX. resuscitata in Jus Ecclesiasticum transferretur, non potuit hanc, scilicet *c. 1. cit.* tanquam posteriorem, quatenus Christianos obligat, limitare, *arg. l. Sed & posteriores 28. ff. de LL. & c. 1. de Constitur. in 6.*

Sed, licet propter hanc rationem stuprator de rigore Juris puellam dotare, hoc est, in augmentum dotis, ut in veteri Lege viri solebant, aliquid assignare: atque insuper, si poenas Canonicas, scilicet castigationem corporis, excommunicationem minorem & detractionem in Monasterium *c. Peruenit cit. decretas,* evitare vellet, eam ducere teneretur, ut *in c. cit.* notant Fagnanus *n. 2.* & Gonzalez *n. 8.* ex consuetudine tamen stuprator non cogitur, nisi alternativè ad puellam corruptam vel ducendam, vel si hoc renuit, dotem illi juxta qualitatem suæ personæ, sive quantum ejusmodi conditionis virginis in dotem accipere solent, constituendam, ut post Clarum *cit. n. 3.* Salycetum *in l. Eum qui 18. C. ad L. Jul. cit. n. 3.* Gomez *in l. Tauri 80. n. 6.* & Farinac. *q. cit. n. 113.* iidem docent: dummodo tamen puella stuprum passa, licet pauper, vitæ sit honestæ; aliàs enim stuprator minori poenâ arbitriò judicis plectendus foret: quod, præter alios, addunt *cit. Clarus & Fagnanus n. 4.* Unde corrui ratio dubitandi; quia magister usus *c. cit.* dispositionem hodie disjunctivè exaudiendam docet, juxta *l. Sape 53. ff. de V. S.*

Dubium secundò est, an puellam corruptam ducere vel dotare teneatur, quando illa, vi, fraude aut metu non interveniente, in sui violationem liberè consentit. Non teneri veriùs censent Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 10. n. 9.* & Molina *Tract. 3. de J. & J. disp. 106. n. 10.* eâ persuasione; quòd *c. 1. & c. Peruenit 2. cit.* ad id tantum obligetur, qui virginem *Seduxit* vel *Decepit*; cujusmodi non est, cui virgo se obtulit, aut liberè consentit; quia talis injuriam passa dici non potest; cum scienti & consentienti non fiat injuria, *l. Nemo 145. ff. & c. Scienti 28. de R. J. in 6.* in cujus per seductionem

ductionem, deceptionemque illatae compensationem stupratam ducendi vel dotandi obligatio est inducta, Haunold. *de J. & J. Tom. 6. trañ. 2. n. 584.*

24. Ob eandem causam dotare vel ducere puellam corruptam non tenetur, qui eum ea de certo pretio convenit; quia talis decepta & injuriam passa non est, Haunold. *l. cit. n. 591.* qui tamen *n. 585.* rectè advertit, casu, quò seductionem aut deceptionem intervenisse, stuprator negaret & affirmaret puella, ex eo, quod frequentius contingit, præsumptionem fore pro puella, eique illum, si contrarium non probet, condemnandum.

25. Dubium tertio est, an puellam corruptam dotare etiam teneatur, si hæc ipsum ducere renuat. Negativam tenent Boich. *in c. Pervenit cit. n. 3.* & Haunold. *Trañ. cit. n. 590.* quòd corruptam ducere vel dotare sit in ipsius electione. Affirmativam contra defendunt *citt.* Clarus *n. 3.* Salycetus *in l. Eum qui cit. n. 3.* Gomez *in l. Tauri cit. n. 6.* Menoch. *de Arbitr. casu 228. n. 19.* Farinac. *cit. q. 147. n. 105.* & Gonzalez *in c. 1. hic n. 7.* eà motivatione; quòd, cum, dissentiente patre, de cujus conjunctione non agitur, detur obligatio dotandi, ista multò magis detur, dissentiente puella, de cujus conjunctione agitur, & quæ stupro illato injuriam passa est ac detrimentum. Quæ posterior sententia eo saltem casu locum habet, quo recusandi cum stupratore matrimonii justam habet causam, quod Haunoldus *l. cit.* haud agrè concedit.

Multò magis puellam, qui corrupta, dotare tenetur casu, quo ipse hanc ducere ligaminis, sacri Ordinis, aliòve impedimento prohibetur, *citt.* Molina *disp. 104. n. 9.* cujus doctrina indubitatè procedit casu, quo decepta, stupratorem ad matrimonium secum incedendum inhabilem esse, ignoravit; Haunoldus *ibid. n. 589.* con-

trarium sentiens casu, quò stuprata hòs non ignoravit. Unde stuprator electionem solummodo habet casu, quò in conjugium puella & istius pater consentit; ne, si hi alieni sint à conjugio, ipse à poena sit immunis, Gonzalez *n. 7. cit.*

Nequaquam autem electio locum 25. habet casu, quo puella in sui violationem consensisset spe matrimonii à stupratore sibi promissi; tum enim, si promissio seria, eam determinatè ducere tenetur; si autem ficta & simulata tantum fuisset, in foro interno probabilìus tantum indeterminatè ad conjugium vel dotationem & damni compensationem obligatur, juxta dicta *Lib. 4. Tit. 1. n. 20.*

Rectè tamen hoc loco DD. notant 27. Primò, stupratorem, licet virginem, aut alias honestè viventem viduam à se corruptam ducere vel dotare in conscientia ante sententiam condemnatoriam non teneatur, ad compensationem tamen omnis damni stupro illati & reparabilis; ac proinde doti, quam à patre haberet, tantum addere teneri, quantum necessarium est, ut æquè honestum matrimonium inire, quam ante corruptionem, possit, Covarruvias *de Sponsal. p. 2. cap. 6. §. 8. n. 15.* & Lessius *cit. cap. 10. n. 11.* Secundò, eundem ad dotem ejusmodi mulieri, quam ducere non vult, præstandam obligari statim post condemnationem, non expectato tempore nuptiarum, ut ex *l. Unica §. 1. V. Sive maritum nolentes C. de Raptu virg.* colligit Haunold. *cit. Trañ. 2. n. 586.* & propterea eam ad mulieris sine nuptiis mortuæ infantem vel alios hæredes transmitti, ut ex Baiard. ad Clarum *§. Stuprum cit. n. 74. V. Sed ego vidi* desumit Haunold. *l. cit.* Tertio, stupratorem cum puella deflorata transigere posse, Clarus *§. fin. q. 58. n. 14.* & Haunold. *n. 597.* id quotidianà praxi receptum, asserens. Quarto, reos sive stu-

ptatores

pratores eorum iudice, tam Seculari quam Ecclesiastico, conuentos aliquando, fortassis ad petitionem corruptæ, aliud non exigentis, solum condemnari ad certam pecuniam in prolis ex stupro procreatæ alimenta impendendam, Haunold. n. 583.

29. Quintò præterea, eos plecti posse & passim consuevisse penâ carceris vel pecuniariâ: aliquando, si circumstantiâ, præfertim ob personæ violatâ conditionem, iterationem criminis &c. valde aggravantes accedant, ad relegationis cum fugatione, & ad graviores pœnas procedi, Idem n. 595. Sextò demum, puellas in sui violationem consentientes ferè, sicut ob simplicem fornicationem, plecti consuevisse, Idem n. 596. observat.

30. Dubium quartò est, à quo alenda sit proles, ex stupro vel alio illegitimo concubitu procreata. Non quidem, si parentes super alimentis ei præbendis transegerint; hoc enim casu eorum conventionione standum est, arg. Reg. Contractus 85. in 6. Sed Jure communi, quò spectatò, eam primo triennio à matre, postea à patre alendam, tradit Glossa in c. fm. de Convers. infidel. V. Post triennium, his verbis,

*Mater alit puerum trimum, trimò-
que minorem,*

Majorem trimò pascere, patria erit.

Cum Glossa sentiunt Covarruvias p. 2. de Sponsal. cap. 8. §. 6. n. 13. Lessius cit. cap. 20. n. 42. Antonell. de Temp. Legali Lib. 2. cap. 58. n. 2. & aliis DD. congestis Barbosa in c. Cum haberet 5. §. de Eo, qui duxit in matr. in Select. n. 1. qui id desumunt ex c. cit. §. l. Nec filium 9. C. de Patria potest. quorum textuum priori liberis spuris (Sermo enim est de procreatis ex adulterio) necessaria à parente utroque secundum facultates: posteriori, trimo alimenta à patre ministranda dicuntur. Unde cit. DD. inferunt, ea nondum tri-

mo, sive ante triennium impletum vel saltem inchoatum, præstanda à matre.

At revera hoc inde legitime non inferitur; quia Imprimis c. cit. solummodo corrigitur Jus Civile, quò filiis spuris adimebantur alimenta paterna, Aub. Ex complexu C. de Incest. nupt. Non quidem, quando sine his vita conservari non potest: sed, ut Molina Tract. 2. disp. 168. pr. observat, cum ali possunt aliunde: quæ Clemens III. æquitatem naturalem respiciens, etiam hoc casu ipsis à parentibus juxta facultates præbenda, statuit, c. Cum haberet cit. Deinde; quia ex l. Nec filium cit. plus non eruitur, quàm illegitimo nondum trimo à matre præstanda alimenta lactis, ut præter alios docent cit. Barbosa n. 2. & Bruneman, in l. cit. n. 6. partim; quod infantes à mamma depelli ante triennium non solerent, ut in l. cit. V. Trimò Gothofredus adnotavit: partim verò; quòd l. Nec filium cit. posita sit sub titulo de Patria potestate, in qua spurii non sunt, l. Cum legitime 19. §. l. Lex Natura 24. ff. de Statu hom. & argumentò à contrario ductò ex pr. Instit. de Patria potest. §. l. Item 3. ff. de His, qui sui vel alieni &c. & propterea l. Nec filium cit. sermo sit de filio legitimo: in quem nondum natum, cum necessarios sumptus facere teneatur pater, l. Curator 5. ff. de Venire in poss. nunt. utique etiam tenebitur ad ministranda, quæ ipsi in lucem edito necessaria sunt, præter lac maternum, v.g. vestitum, lectum, habitationem. Cum ergo, quoad jus alimentorum à parentibus accipiendorum, legitimis à Jure Canonico quodammodo æquentur illegitimi, ad hos primò trienniò alendos mater tenebitur solum quoad lac: ad reliquas autem expensas verius etiam tunc obligabitur pater, prout etiam sentit cit. Molina n. 11. & à celeberrimis CT. is pronuntiatum, ait Colerus apud Berlichium

B b

chium

chium *Conclus. Practic. p. 4. concl. 38. num. 43.*

33. Casu autem, quò mater, ob paupertatem, infirmitatem vel etiam nobilitatem, lactandæ proli vacare vel omnino, vel ob patriæ consuetudinem sine dedecore non posset, nutricem patris impensis conducendam, docet *Surdus Tract. de Alimentis Tit. 1. q. 14. n. 8.* Si verò pater prolem alere ob paupertatem non posset, ad alimenta ei, perinde ut proli vulgò quæsita, *l. Si quis §. 4. ff. de Agnosc. lib. præstanda matrem* (quæ juxta *c. Cum haberet cit. prolem cum patre alere tenetur, ordine non conjunctivò, sed successivò, hoc est, illò deficiente, secundùm Barbosam in c. Cum haberet cit. n. 7.*) & in istius defectum avos obligari, juxta *l. cit. §. l. Non quem admodum §. ff. eadem Rubr. docent cit. Barbo- sa & Molina n. 13.*

34. Dubium quintò est de prole illegitima, cujus, quòd ex duobus alter, certum, dubium autem est, uter eorum sit parens, Et casu quidem, quò inter istorum unum & proli matrem conjugium consistere: inter hanc autem & alterum, ob intercedens inter eos impedimentum dirimens, id consistere non posset, alimenta proli à priori, sive à matrimonio non impedito solo deberi, *arg. l. Filium §. ff. de Hæ, qui sui vel alien. jur. cum Sylvestro V. Filius q. 12. Covatrivia cap. 8. cit. §. 3. n. 8.* & aliis docet Vasquez *1. 2. disp. 66. n. 44.* quòd in dubio proles potius naturalis, quàm spuria, quia id ipsi honestius & favorabilis est; ac proinde ex priori suscepta præsumatur.

35. Casu autem, quò matrimonium consistere potuit cum utroque, alimenta proli præstandi debitum inter ipsos dividendum, ferè sicut res, quam ad duorum alterum spectare quis certò scit, ad quem autem, dubius est, inter utrum-

que est dividenda, ex communi aliorum sensu tradit Idem Vasquez *n. 47.*

ARTICULUS III.

De Adulterio.

SUMMARIUM.

36. Hoc violatione thori conjugalis committitur,
37. A marito cum soluta:
38. Ab alio etiam viro cum alterius sponsa de presenti,
39. Non etiam cum sponsa de futuro, peccante,
40. Pœna adulterij Criminales Divinò, Ecclesiasticò,
41. Et Imperiali Jure constituta.
42. Leges adulterij eadem aliquando permittunt:
43. Sed à sacris Canonibus sunt correctæ.
44. Adulterij pœna Civiles:
45. Quæ, cum uterque conjux reus est, locum non habent:
46. Etsi hoc etiam casu Criminalibus sit locus.
47. Uxor maritum ad alterum convenit actione injuriarum:
48. Non accusat criminaliter,
49. Etve similis criminis opponit exceptionem.
50. Hanc tamen ei sacri Canones permittunt.
51. Adulterium probatur præsumptionibus violentis,
52. Tales in specie referuntur,
53. Et judicis prudentia committuntur.
54. Adulterium, cum ad divortium, Ecclesiastici:
55.

56. Cùm